

Цыркунова І.В., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

**ПОЛИФОНΙΑ КАК СРЕДСТВО СОЗДАНИЯ ИРОНИИ В РОМАНЕ
К.Х. СЕЛА «УЛЕЙ» И ПРОБЛЕМЫ ЕЕ ВОСПРОИЗВЕДЕНИЯ
В ПЕРЕВОДЕ**

В статье рассматривается теория аргументативно-полифонической интерпретации Освальда Дюкро, как один из современных подходов к анализу иронии и ее воспроизведение в переводе. На основе романа К.Х. Села «Улей» рассмотрено как ироническая модальность может реализовываться за счет «многоголосия» текста.

Ключевые слова: полифония, ирония, перевод.

Tsyrkunova I.V., PhD student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

**POLYPHONY AS A MEANS OF CREATION OF IRONY IN
THE C.J. CELA'S NOVEL "THE HIVE"**

The article deals with the theory of argumentative-polyphonic interpretation of Oswald Ducrot, as one of the modern approaches to analyze irony and its reproduction in translation. The polyphony is analyzed as a means of realization of irony.

Key words: polyphony, irony, translation.

УДК 811.11: 81'373.47

Червоненко О.Н., асп.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

**ПРЕЦЕДЕНТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЕКОНОМІЇ МОВНИХ ЗУСИЛЬ
В ТЕЛЕВІЗІЙНОМУ ДИСКУРСІ
(на матеріалі британського ситкому «Father Ted»)**

Статтю присвячено розгляду прецедентності як засобу економії мовних зусиль в телевізійному дискурсі. Здійснено семантичний аналіз прецедентних виразів, імен, ситуацій на матеріалі британського ситкому "Father Ted".

Ключові слова: прецедентність, прецедентне імя, телевізійний дискурс.

Як зазначає О.А.Нахімова, «у сучасній масовій комунікації послідовно виявляються дві, здавалося б, протилежні тенденції: перша – прагнення до максимальної свободи, до виявлення творчої індивідуальності автора, а друга – активне використання способів вираження думки, котрі себе вже зарекомендували, що дозволяє хоча

б частково приховати свою суб'єктивність і співвіднести свій текст з існуючими традиціями» [Нахимова 2007]. Однак, попри послуговування мовцями «готовими» зразками, які б не тільки економили їх мовні зусилля, а і набагато краще і чіткіше передавали не лише слова, а і почуття, пов'язані з певною подією, ми все ж можемо говорити про поповнення такої бази все новими і новими виразами.

Їх основою стають певні історичні події чи особистості, котрі і лишають цей слід, що, завдяки масовій комунікації, лишається в мові на перманентній чи темпоральній основі, еволюціонує, видозмінюється або ж зовсім зникає з часом. В даному випадку ми можемо говорити про явище прецедентності в мові, **актуальність** дослідження котрого зумовлена не лише інтересом лінгвістів до змін в словниковому складі мови та утворенню нових слів та словосполучень загалом, а саме до слів, які є носіями певного екстралінгвістичного знання, що не є завжди зрозумілим і відомим широкого загалу, тому і робить їх **об'єктом** нашого дослідження. Безсумнівно, такі слова та вирази цілком доцільно ставити майже в один ряд поруч з фразеологізмами та ідіомами, значення котрих є теж «затемнене». І, нарешті, прецедентність – це «важлива частина арсеналу засобів інтертекстуальності, такого важливого для комунікації епохи постмодернізму й у той самий час такого, що має багаті традиції».

Предмет аналізу становлять семантичні та функціональні особливості використання прецедентних імен, виразів, ситуацій та феноменів як засобу економії мовних зусиль. Мета нашого дослідження – описати мовні засоби формування та актуалізації значень прецедентних імен, виразів, ситуацій та феноменів і визначити їхні функції у телевізійному дискурсі.

Для початку розглянемо явище прецедентності, назва якого походить від слова *прецедент* (від лат. praecedens, рід. P. praecedentis – попередній) – випадок, що мав місце раніше і слугує прикладом або виправданням для наступних випадків подібного роду [СЕС 1989, с. 1068].

В лінгвістику явище прецедентності в якості «прецедентного тексту» було введено Ю.Карауловим разом з терміном «мовна особистість». Під прецедентними текстами він розуміє «тексти, значимі для тієї чи іншої особистості в пізнавальному і емоційному співвідношенню, які мають понадособистісний характер, тобто добре відомі широкому оточенню даної особистості, включаючи її попередників і сучасників, і, нарешті, такі, звернення до яких відновлюється неодноразово в дискурсі даної мовної особистості» [Караулов, 1987, с. 216]

Пізніше наведене визначення видозмінено іншими дослідниками прецедентності. Д.Б.Гудков зазначає, що будь-який текст, а саме інваріант його сприйняття, поступово входить в певну когнітивну базу, що являє собою певним чином структуровану сукупність знань та уявлень носіїв одної культури [Гудков 2003 : 99]. На думку деяких вчених (Ю.А.Сорокін, Д.Б.Гудков, В.В.Красних), для того, щоб говорити про текст як прецедентний, він повинен мати наступні ознаки: бути фактом, відрізнитись повторюваністю, володіти маркованістю, рефлексивністю, клішованістю та шкальністю оцінок, являти собою згорнений асоціативний ланцюг. [Сорокін 1998 : 32-33] Прецедентний феномен, який став основою тексту, може видозмінюватися, доповнювати новий текст чи вступати з ним в конфлікт. Проте, за словами В.В.Красних, апеляція

до прецедентного феномену може і не бути частотною, проте буде зрозумілою співбесіднику без додаткових пояснень [Красних 2003].

Такі вчені, як В.В. Красних [Красных 2003], Д.Б.Гудков [Гудков 1999, 2003], І.В.Захаренко, Д.В.Багаєва [Гудков, Красных, Захаренко, Багаєва 1997], розробляючи проблеми прецедентності, окрім прецедентного тексту, ввели терміни «прецедентний феномен», «прецедентна ситуація», «прецедентне висловлювання», «прецедентне ім'я». Для означення прецедентного феномену усі вони послуговуються визначенням, котре Ю.В.Караулов дав тексту. Прецедентну ситуацію характеризують як певну «еталонну», «ідеальну» ситуацію, пов'язану з набором певних конотацій, дифференціальні ознаки якої входять до когнітивної бази; означником ПС можуть бути прецедентне висловлювання або прецедентне ім'я [Красных 1997]. Прецедентне висловлювання – як продукт мовленнєво-мисленнєвої діяльності, що репродукується; закінчена і самодостатня одиниця, яка може бути чи не бути предикативною, складний знак, сума значень компонентів якого не дорівнює його змісту [Красных 1997].

Услід за В. Красних, ми називаємо прецедентним ім'ям (ПІ) індивідуальне ім'я, пов'язане або з широко відомим текстом, що, як правило, належить до прецедентних, або з прецедентною ситуацією; це свого роду складний знак, при вживанні якого в комунікації здійснюється апеляція власне до денотату, а до набору диференційних ознак даного ПІ; може складатися з одного або більше елементів [Красных 1997].

За словами О.В.Борисович, окрім прецедентного імені вживають ще і інші терміни: конотоніми [Калинкін 1999], алюзивні власні назви [Захарова 2004], ономастичні метафори [Ратнікова 2004], символічні імена [Олійник 2000], ремінісцентні власні назви [Фомін 2003], напівантропоніми [Блох 2001], оніми-концепти [Карпенко 2006]. Англomовною назвою даного терміну виступає слово «еропут». Така термінологічна розмаїтість зумовлена різними теоретичними підходами до вивчення власних назв у мовленнєвому контексті.

Певну ясність в розуміння та сприйняття категорій прецедентності та прецедентного імені вносять деякі теорії, в межах яких розглядаються власні імена.

1. Лексико-граматична теорія. В рамках названої концепції особливу увагу приділяють транспозиції імені власного в ім'я загальне.

2. Класична і новітня риторика, котра, досліджуючи власні імена, особливий акцент робить на антономазії та алюзії [Хазагеров, Ширина 1999 : 208-209], [Арнольд 1993; Гюббенет 1991].

4. Теорія інтертекстуальності [Крістева 1977], за якою інтертекст визначається як «місце перетину різних текстових площин, як діалог різних видів письма», а інтертекстуальність як «текстуальна інтеракція, яка відбувається всередині окремого тексту». Інтертекстуальність може виявлятися у включенні в текст маркованих або немаркованих, перетворених або незмінених цитат, алюзій, ремінісценцій .

5. Теорія вертикального контексту (О. С. Ахманова, І. В. Гюббенет). [Ахманова, Гюббенет 1977]. Виділяють два види вертикального контексту: філологічний (відсилання до різних художніх текстів) та соціально-історичний (найбільш важливі відсилання до імен широковідомих людей або до широковідомих топонімів, торгових марок, подій).

6. Теорія текстових ремінісценцій [Супрун 1995; Алексеєнко 2003 та ін.], за якою текстові ремінісценції визначаються як «усвідомлені проти неусвідомлені, точні проти перетворені цитати чи іншого роду відсилання до більш-менш відомих раніше виробленим текстам у складі більш пізнього тексту» (цитати, «крилаті слова», імена персонажів, імена автора творів, прямі і непрямі нагадування про різного роду ситуація та їх учасників). [Супрун 1995 : 17].

7. Традиційна теорія метафори.

В залежності від напрямку дослідження, обраного конкретним вченим, існують різні терміни для позначення подібного слововживання: 1) Інтертекстема; 2) Прецедентний феномен (прецедентне ім'я, прецедентний культурний знак); 3) Історична (соціальна, політична) або літературна (театральна) метафора; 4) Текстова ремінісценція; 5) Логоепістема; 6) Елемент вертикального контексту; 7) Антономазія і алюзія як різновиду риторичних тропів і фігур; 8) Ім'я власне, використане в значенні імені загального (що перейшло в ім'я загальне).

У сучасній лінгвістиці активно обговорюється питання про критерії виявлення прецедентних імен. Найчастіше за основу для класифікації приймаються понятійні сфери – джерела, до яких належать прецедентні феномени в своїх основних значеннях [О. А. Ворожцова 2007, Ю. А. Гунько 2002, Г. Г. Слышкин 2004, Р. Л. Смулаковская 2004, А. Е. Супрун 1995, С. Л. Кушнерук 2006].

У процесі дослідження нерідко розмежовуються, з одного боку, прецедентні феномени, які використовуються без будь-яких змін, і прецедентні феномени, які переживають ті чи інші смислові або структурні трансформації [Е. А. Земская 1996, А. Е. Супрун 1995, О. С. Боярских 2006, Р. Л. Смулаковська 2004].

Важливе місце в публікаціях В. В. Красних, Г. Г. Слишкіна й низки інших авторів займає підрозділ прецедентних феноменів за характером прецедентності (залежно від ступеня популярності в різних країнах, соціумах: глобально прецедентні, національно прецедентні і соціумно прецедентні). Г. Г. Слишкін протиставляє також прецедентні феномени, що залишаються відомими протягом багатьох століть, і прецедентні феномени, які потрапляють в центр уваги суспільства лише на короткий період часу [Слышкин 2004].

В рамках ще однієї класифікації Н. А. Кузьміна протиставляє дві групи текстів: «сильні тексти», які «випробувані часом і присутні в національній культурі протягом життя більше двох поколінь» та «ключові тексти поточного моменту», звернення до яких надзвичайно активно в дуже короткий час [Кузьміна 2004].

У ряді публікацій [Бирюкова 2005, Ворожцова 2007, Михайлова 1999, Нахимова 2007] основою для класифікації стають спосіб вказівки на джерело прецедентності (маркер) або ж відсутність таких вказівок (бібліографічне посилання, посилання на автора, розширене посилання на автора, посилання на назву твору, подвійні посилання, невизначені посилання, інші види посилань на джерело).

В даній статті ми вирішили розглянути прецедентні імена, ситуації та висловлювання як засоби мовної економії в досить популярному британському ситкомі «Отець Тед», висловлювання якого самі стали прецедентними. Їх джерелами виступають політика, спорт та, в більшості випадків, кіно.

Як правило, функціонування й сприйняття прецедентних імен тісно пов'язане з особливостями національної культури, з традиціями і ментальністю відповідного народу [Кушнерук 2006]. Проте з огляду на мету нашого дослідження, варто також враховувати те, що абсолютна більшість ономастичних метафор не відноситься до числа глобально прецедентних (добре відомих у всьому світі) або хоча б національно прецедентних (добре відомих більшості носіїв відповідного національної мови). Використання прецедентного феномена як основи для метафори передбачає презумпцію певного рівня ерудиції у адресата.

Цікавим прикладом для аналізу є ім'я Мерлін Монро. Актриса була відома своїм перемінним настроєм та нестабільністю психіки, що дуже відчутно відобразалося на її роботі. Так, якщо такі приступи траплялися під час періоду зйомок, то вона, замість того, щоб зібратися до купи і постати перед камерою, замикалася у гримерці, змушуючи режисерів, продюсерів та весь акторський склад чекати на себе по кілька годин, якщо не кілька днів, що звісно, було суцільною неповагою до колег. Це не могло не порушувати план роботи та не викликати злість і нетерпимість. Але вона вважала себе зіркою, а тому «нехай весь світ зачекає!». Відновити роботу вдалося лише після тривалих вмовлянь оточуючих.

– *Don't want to be late and get a reputation as a Marilyn Monroe type.*

– *See you soon.*

– *Good luck, Father Ted* [40]

Тому герой ситкому не бажає, щоб його ототожнювали з нею, при цьому не розпинається, щоб описати можливі почуття сторін, а просто «малює» ситуацію, котра зробить все за нього.

Доцільно зазначити, що одне і те ж прецедентне ім'я при його використанні в різних національно-культурних спільнотах здатне нести абсолютно різну інформацію. Так, на теренах СНГ Мерлін Монро радше асоціювали б з її образом блондинки, аніж з даним фактом, розуміння котрого потребує знання її біографії.

В англійському контексті її ім'я звучить в складі **Marilyn Monroe moment** – сцена із фільму “The Seven Year Itch”, коли вітер підіймає низ плаття і його необхідно притримувати [37].

“Колоритною”, на нашу думку, є фраза, озвучена устами Отця Теда: *“I realize now that you meant that in a sort of Al Pacino way whereas I was thinking more along the lines of Julie Andrews»*, котра, як і попередня, теж має свої корні у кінематографії [40]. Так, Аль Пачіно, американський актор італійського походження, в кіно досить часто грав гангстерів, найвідомішою роллю з яких був Майкл Корлеоне з «Хрещеного батька», що і надало йому такої собі брутальності. В той же час британська актриса Джулі Ендрюс є відомою на екрані та в театрі своїми образами, котрі демонструють ніжність, розважливість та співчуття, постійне бажання допомогти, щось зробити для слабших. Символи даних імен чітко «зображають» відмінність методів, про які говорить головний герой.

Теж саме можна сказати і про вираз **Bruce Willis film**, котрий окрім значення фільм за участю Брюса Вілліса, радше характеризує тип фільмів, який є характерним для даного актора. Його герой – завжди борець за справедливість і має виконати місію до кінця, і не важливо скільки збитків довколишньому середовищу він завдасть, а

вони за роки зйомок стали своєрідною його візитівкою. Тож, коли Отець Тед зазначає: «*Dougal, this isn't a Bruce Willis film. I was thinking more along the lines of a raffle*», він має на увазі, що, для того, щоб отримати автомобіль, треба просто провести лотерею, тихо і спокійно а не перетворювати це в стрілянину з шумом і гамом [40].

Джеффри Арчер, пізніше Лорд та член британського парламенту, мав неприємні випадки як з пресою, так і з окремими громадянами. Один з таких був можливий наклеп газети Daily Star, суд з яким він виграв. Проте це все не могло не відобразитися на його репутації як публічної особи, а значно пізніше і бути ув'язненим. Ще одна властивість розглянутих феноменів – це їх семантична трансформація, використання в не зовсім звичному значенні (ступінь трансформації може бути різною). Так, в словник Urban Dictionary він також увійшов як **to archer** – вже у вигляді дієслова – *To perjure yourself while bringing a spurious libel case and later be found out and thrown in jail. After Jeffrey Archer, who did just that.* – давати неправдиві свідчення під присягою під час розглядання справи про неправдивий наклеп, який надалі буде розкритий, а винна особа кинута до в'язниці [38]. Тому Отець Дугал каже «*I'm no Jeffrey Archer, I don't care what anyone says*», тобто хто б що не казав, це немає ніякого значення і ні на що не вплине [40].

В мову **archer** також увійшло в значенні дві тисячі фунтів. Це та сума, яку за заявою Джеффри Арчер сплатив за інтимні стосунки, що і стало причиною розгляду справи в суді.

Прикладом використання назви твору чи фільму як прецедентного імені може слугувати **Lassie Come Home**.

- *It's like Lassie Come Home, with Father Jack as Lassie.*
- *Who are we, then?*
- *I don't know. The other people.*
- *You're Roddy McDowell and I'm Liz Taylor* [40].

Зазначений фільм – історія про собаку коллі, яку через фінансову скруту продали, проте котра поверталася додому знову і знову. Родді Макдауел зіграв друга собаки, котрий піклувався про неї, а Ліз Тейлор онуку її нового власника, котра маючи добре серце, випустила її на волю. В ситкомі головні герої ототожнюють себе саме з цими акторами та їх героями, оскільки вони, спочатку віддавши Отця Джека до божевільні, розкаюючись, вирішили потім його повернути, бо з ним краще, аніж з новим мешканцем. Для цього вони викрадають його прямо з закладу, таким чином випустивши його на волю.

В мові **Lassie** закріпилося як **to lassie** – подавати звуки, характерні для тварини, щоб привернути до себе увагу, або ж як собака, яка не повинна була вертатися додому.

- *My dog always wants to lassie me over to his food dish* [39].

Своєрідною метафорою виступають імена Роберта Редфорда та Пола Ньюмена, котрі зіграли аферистів-шулерів в фільмі Афера/The Sting. Герої ситкому наділяються тими ж характеристиками образу, які були притаманні даним акторам.

It's like The Sting, I'm Robert Redford and you're Paul Newman [40].

Подібних порівнянь з уст героїв можна навести ще багато. Так наприклад: *I feel fearless, like Jeff Bridges in that movie* (за однойменним фільмом Бріджеса «Fearless») – безстрашний герой [40];

Чи наприклад Гай Берн та Террі Воган як символи найвідоміших ведучих.

- *You know, Father, I think you'd be brilliant on television.*
- *Well, thank you.*
- *You'll be more than a match for Gay Byrne or Terry Wogan or any of them.*
- *It'll take weeks to get to their level* [40].

Прецедентним висловлюванням також може виступати фірмова фраза. Так, головногерої «Отця Теда» згадують інший ситком «One foot in the Grave» та його головного героя Віктора Мелдрю, коронною фразою котрого була «I don't believe it», котра звучала з його уст щоразу, коли траплялось щось вкрай дивовижне, а, як бачимо з прикладу, поданого нижче, фраза стала вживатися як номінація.

- *You've just watched it. Don't you remember anything?*
- *Who?*
- *The man from One Foot In The Grave, the "I don't believe it" man!* [40]

Прикладом прецедентної ситуації історичного характеру можна вважати ситуацію, подану нижче. За нею ірландський письменник Брайан Кінан та журналіст Джон Макарті в різні час потрапили в полон в Бейруті, де потім ділили одну камеру на двох. Інцидент, який демонструється в ситкомі, символічно позначає почуття самотності від перебування наодинці.

- *Look at him without any rabbits for company. He must feel like Brian Keenan after they took John McCarthy away* [40].

Не можна оминати увагою фразу, сказану Єпископом Бреннаном: *Anyway... Yet again, I am dragged away from my warm fireside to come and deal with the cast of Police Academy* [40]. Прецедентним іменем в даному випадку виступає назва фільму. Фільм «Поліцейська академія», витвір комічного мистецтва, розповідає про пригоди спочатку її недолугих курсантів, а потім вже її випускників. Єпископ порівнює своїх підопічних саме з ними. Характерним є ще й те, що як священики, так і поліцейські носять чорне.

З огляду проаналізованих нами прецедентних імен можна зробити наступні висновки: 1) більшість з них є національно-прецедентними, а тому не мають глобального поширення, хоча деякі імена є глобально відомими. Проте вирази, частинами яких вони є, на нашу думку, є або ж мало зрозумілими, або незрозумілими взагалі. При демонстрації ситкомів в інших країнах та культурах у глядачів можливо спостерігати когнітивні лакуни. При дублювання ситкомів, на нашу думку, необхідно буде вдаватися до певних поясень чи пошуки альтернативних варіантів, котрі були б більш прозорими для даної культури; 2) дані прецедентні імена в більшості випадків виконуватимуть свою функцію лише обмежений період часу й будуть часто пов'язані з людьми та культурою певної епохи. Для інших поколінь необхідно буде робити певні пояснення.

Отже, попри масовість телевізійного дискурсу, більшість розглянутих нами прецедентних імен втратять свою семантичну та лексичну релевантність з плином часу. Можливість закріпитися в мові – перейти до транспозиції імені власного в ім'я загальне.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеевко, М. А. Текстовая реминисценция как единица интертекстуальности / М. А. Алексеевко // Массовая культура на рубеже XX-XXI веков : человек и его дискурс : сб. научных трудов. – М., 2003.

2. Арнольд, И. В. Читательское восприятие интертекстуальности и герменевтика / И. В. Арнольд // Интертекстуальные связи в художественном тексте : межвузовский сб. науч. тр. / отв. ред. И. В. Арнольд. – СПб. : Образование, 1993.
3. Ахманова, О. С. «Вертикальный контекст» как филологическая проблема / О. С. Ахманова, И. В. Гюббенет // Вопросы языкознания. – 1977. – № 3.
4. Бирюкова, Н. С. Восприятие студентами прецедентных феноменов, используемых в современной политической коммуникации : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Н. С. Бирюкова. – Екатеринбург, 2005
5. Блох М. Я. Имена личные в парадигматике, синтагматике и прагматике / М. Я. Блох, Т. Н. Семенова. – М.: Готика, 2001. – 196с.
6. Борисович О.В., Прецедентні імена як засіб негативної оцінки в англомовному масс-медійному дискурсі // http://www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2011_33/96_101.pdf
7. Боярских, О. С. Трансформация литературно-прецедентных феноменов в дискурсе российских печатных СМИ / О. С. Боярских // Проблемы культуры речи в современном коммуникативном пространстве : материалы межвузовской научной конференции. – Нижний Тагил, 2006.
8. Ворожцова, О. А. Лингвистическое исследование прецедентных феноменов в дискурсе российских и американских федеральных выборов (2003-2004 гг.) : автореф. дис. ... канд. филол. наук / О. А. Ворожцова. – Екатеринбург, 2007.
9. Гудков, Д. Б. Прецедентное имя и проблемы прецедентности / Д. Б. Гудков.
10. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации [Текст] / Д. Б. Гудков. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003.
11. Гунько, Ю. А. Особенности функционирования прецедентных высказываний в разговорной речи носителей русского языка : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Ю. А. Гунько. – СПб., 2002.
12. Гюббенет, И. В. Основы филологической интерпретации литературно-художественного текста / И. В. Гюббенет. – М. : Изд-во МГУ, 1991.
13. Долевец, С. Н. Об иерархии прецедентных феноменов в сознании языковой личности / С. Н. Долевец // Известия УрГПУ. Лингвистика. – Екатеринбург, 2005. – № 16.
14. Захарова М. А. Семантика и функционирование аллюзивных имен собственных (на материале англоязычных художественных и публицистических текстов): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Захарова Мария Ана-тольевна. – Самара, 2004. – 193 с.
15. Земская, Е. А. Цитация и способы ее трансформации в заголовках современных газет / Е. А. Земская // Поэтика. Стилистика. Язык и культура. Памяти Т. Г. Винокур. – М., 1996.
16. Калинин В. М. Поэтика онима / В. М. Калинин. – Донецк: Юго-Восток, 1999. – 409 с.
17. Караулов, Ю. Н. Русский язык и языковая личность [Текст] / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987.
18. Карпенко О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики: Моно-графія / О.Ю. Карпенко. – Одеса: Астропринт, 2006. – 328 с.

- 19.Красних В.В., Гудков Д.Б., Захаренко И.В., Багаева Д.В. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации. – М.: 1997.
- 20.Красных В. В. «Свой» сре-ди «чужих»: миф или реальность? / В. В. Красных. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 375 с.
- 21.Красных, В. В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология : курс лекций / В. В. Красных. – М., 2002.
- 22.Крестева, Ю. Бахтин, слово, диалог и роман // Вестник МГУ. Сер. 9, Филология. – 1995. – № 1.
- 23.Кузьмина, Н. А. Интертекст и его роль в процессах эволюции поэтического языка / Н. А. Кузьмина. – Екатеринбург; Омск, 1999.
- 24.Кузьмина, Н. А. Интертекстуальный тезаурус языковой личности и методы его изучения / Н. А. Кузьмина // Интерпретатор и текст. Проблемы ограничений в интерпретационной деятельности. – Новосибирск, 2004.
- 25.Кушнерук, С. Л. Сопоставительное исследование прецедентных имен в российской и американской рекламе : автореф. дис. ... канд. филол. наук / С. Л. Кушнерук. – Челябинск, 2006.
- 26.Михайлова, Е. В. Интертекстуальность в научном дискурсе: автореф. дис. ... канд. филол. наук / Е. В. Михайлова. – Волгоград, 1999.
- 27.Нахимова Е.А. Прецедентные имена в массовой коммуникации Екатеринбург: УрГПУ, 2007. – 207 с. // <http://www.philology.ru/linguistics2/nakhimova-07a.htm>
- 28.Олійник Т. С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові: дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Олійник Тетяна Сергіївна. – Тернопіль, 2000. – 386 с.
- 29.Ратникова И. Э. Ономастические единицы вне прямой референции в русском публицистическом тексте/ И. Э. Рат-никова //Вестник БДУ. Сер.4. – 2004. – №1. – С.47-52. 31. Слышкин, Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты : автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Г. Г. Слышкин. – Волгоград, 2004
- 30.Слышкин, Г. Г. От текста к символу : лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М., 2000.
- 31.Смулаковская, Р. Л. Своеобразие использования прецедентных феноменов в газетном дискурсе / Р. Л. Смулаковская // Лингвистика : бюллетень Уральского лингвистического общества. – Екатеринбург, 2004. – Т. 12.
- 32.Снигирев, А. В. Канон. Литературность. Интертекст / А. В. Снигирев // Лингвистика : бюллетень Уральского лингвистического общества. – Екатеринбург, 2002. – Вып. 9.
- 33.Советский энциклопедический словарь [Текст] 12. / А. М. Прохоров, М. С. Гиляров, Е. М. Жуков [и др.].– М. : Советская энциклопедия, 1981.
- 34.Супрун, А. Е. Текстовые реминисценции как языковое явление / А. Е. Супрун // Вопросы языкознания. – 1995. – № 6.
- 35.Фомин А. А. Имя как прием: реминисцентный оним в художественном тексте / А. А. Фомин // Известия Уральского государственного университета. – 2003. – № 28. – С. 167-181.
- 36.Хаззагеров, Т. Г. Общая риторика / Т. Г. Хаззагеров, Л. С. Ширина. – Ростов-на-Дону, 1999.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

37. <http://ru.urbandictionary.com/define.php?term=archer&defid=7027851&page=2>
38. <http://ru.urbandictionary.com/define.php?term=Marilyn%20Monroe%20Moment>
39. <http://uk.urbandictionary.com/define.php?term=lassie>
40. Субтитри до ситкомів.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2014 р.

Червоненко О., асп.,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, г. Київ

ПРЕЦЕДЕНТНОСТЬ КАК СРЕДСТВО ЭКОНОМИИ ЯЗЫКОВЫХ УСИЛИЙ В ТЕЛЕВИЗИОННОМ ДИСКУРСЕ

Статья посвящена анализу явления прецедентности как качества средства экономии языковых усилий в телевизионном дискурсе. Осуществлен семантический анализ прецедентных выражений, имен, ситуаций на материале британского английского ситкома «Father Ted».

Ключевые слова: прецедентность, прецедентное имя, телевизионный дискурс.

Chervonenko O., PhD student.

Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

EPONYMY AS A MEANS OF SPEECH EFFORTS ECONOMY IN TV-DISOURSE

The article deals with the eponyms as a means of speech efforts economy in TV-discourse. The study examines the semantic meaning of eponyms (utterances, names, situation) in a particular example of a TV- sitcom “Father Ted”.

Key words: eponymy, eponym, tv discourse.

УДК 811.16:81-112+81'44

Черниш Т.О., д.філол.н., проф.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ЧИННИК ФОНЕТИЧНОЇ ПОДІБНОСТІ В ІСТОРИЧНІЙ ЕВОЛЮЦІЇ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ: ЕТИМОЛОГІЯ І ПАРОНІМІЯ

*У статті представлено результати розвідки, метою якої є показати роль паронімії у формуванні семантичної структури історико-етимологічного гнізда псл. *vŷr-/*vōr-. Робиться висновок про те, що існуюча етимологічна гіпотеза щодо укр. діал.*